

FINANSDEPARTEMENTET	
28. APR. 2004,	
Saksnr.	03.2333-65
Arkivnr.	41421

**SPAREBANK
FORENINGEN**

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 03/2333 FM AnL
02/4554

Vår ref.: 200100205

Oslo 27.04.2004

Høring - utkast til endringer i lov om revisjon og revisorer (revisorloven) og forskrift om revisjon og revisorer (revisorforskriften).

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev 20.01.04. Ved en glipp var vi falt ut av høringslisten, og vi ble oppmerksom på saken først langt senere gjennom et rutinesøk på departementets nettside. Saken reiser prinsipielt interessante spørsmål om revisorrollen som også berører sparebanknæringen, og vi ønsker derfor å gi til kjenne enkelte synspunkter. Vår høringsfrist er på denne bakgrunn med departementets e-post 18.03.04 forlenget til 27.04.04.

Vi konsentrerer først våre synspunkter om det fremlagte forslag til *forskriftshjemmel* gjennom revisorloven § 4-5. Dernext kommenteres forslag til *forskriftsbestemmelser* etter den nye hjemmelsbestemmelse, til utfylling av regelverket om revisors uavhengighet i forbindelse med rådgivningstjenester.

Spørsmålet som gjelder etterutdanningskrav for revisorer kommenteres ikke fra vår side.

Med bakgrunn i en rekke saker internasjonalt og også her hjemme, har spørsmål som gjelder kravene til revisors uavhengighet og objektivitet ut fra revisors ofte til dels omfattende rådgivningsvirksomhet, for fullt kommet på dagsorden. Det sentrale hensyn i denne forbindelse er å sikre at alle berørte kan ha den nødvendige tillit til revisjonsinstituttet og den enkelte revisor. Det er naturlig at man gjennom de erfaringer som er høstet de seneste år etter at vi fikk revisorloven i 1999, nå ser på om det er avdekket behov for presiseringer av regelverket som gjelder revisors rådgivningsrelaterte virksomhet. I disse avveininger må ikke minst hensyntas at revisor er en viktig støttespiller for bedriften, særlig i små og mellomstore foretak. Revisjonskundene, herunder bankene, er derfor tjent med at revisor kan yte visse tjenester innen sitt fagfelt i tillegg til den rene revisjon.

For bankene er situasjonen at de både er revisjonskunder og samtidig brukere av økonomisk informasjon, hvor tilliten til revisjonsberetningen kan være avgjørende for inngåelse av et næringsengasjement, evt utvidet eller fortsatt engasjement. Regelverket på dette området må derfor finne sin plass i grensefeltet mellom regnskapsbrukerens behov for pålitelig informasjon og revisjonskundens behov for kompetent bistand vedrørende regnskap, skatt mv.

Vi oppfatter Kredittilsynet slik at man nå ser behovet for en regelgjennomgang/-revisjon i to trinn. Med bakgrunn i det pågående regelreformarbeid i EU på dette område som trolig vil kunne ut i et nytt direktiv i løpet av de nærmeste par år, forstår vi det slik at tilsynet i dette noe lengre tidsperspektiv vil initiere en bredere gjennomgang av revisorloven. Dette gir vi vår støtte.

For imidlertid å avbøte de svakheter som Kredittilsynet mener er avdekket på regelverksområdet knyttet til revisors rådgivningstjenester, foreslår tilsynet nå i første omgang å klargjøre regelverket gjennom tillegg til den generelle revisorforskriften kap. 4 på dette spesifikke området. Vi forstår det slik at revisjonsbransjens egne standarder på enkelte punkter er i tvilsom harmoni med gjeldende regelverk, jfr Kredittilsynets notat pkt 4, der det bl.a vises til at bransjens egne standarder åpner for at revisor kan påta seg tjenester som bl.a internrevisjon og regnskapsføring. Vi ser det som lite heldig at det over lengre tid fortsatt vil være rettslig usikkerhet om den rettslige grenseoppgangen for revisors rådgivnings- og bistandsvirksomhet overfor revisjonskunden. Etter vårt skjønn viser dette at det er behov for nærmere klargjøring, og vi støtter derfor det fremlagte forslag til forskriftshjemmel inntatt i revisorloven § 4-5. Så får man komme tilbake til disse spørsmål ved en mer gjennomgripende revisjon om få år i lys av nytt EU- direktiv på området.

Til de konkrete tilføyelser til revisjonsforskriften har vi følgende merknader:

Til utk § 4-3:

Bestemmelsen inneholder en negativt avgrenset definisjon av rådgivningstjenester, og klargjør derigjennom hvilke type tjenester som må vurderes i forhold til reglene om uavhengighet.

Vi mener det er et legitimt behov for en slik definisjonsmessig avklaring av hva som er rene revisjonstjenester og hva som er rådgivningsvirksomhet som må underkastes de nærmere vurderinger i relasjon til uavhengighet og objektivitet etter revisorloven § 4-5. Vi oppfatter det slik at definisjonen innebærer at det som faller utenfor revisjons- og attestasjonsfunksjonen, f.eks regnskapsteknisk bistand, blir å regne som rådgivning i forhold til reglene om uavhengighet.

Vi støtter definisjonsforslaget.

Til utk § 4-4:

Bestemmelsen krever at revisor ikke må opptre på en slik måte at det oppstår risiko for at han må revidere resultatet av egne rådgivnings- og andre tjenester.

Vi erfarer at dagens bransjeregler åpner for at revisor kan forestå bokføring og registrering bl.a når bilagene er kontert av foretaket. Vi forstår det slik at det er *konteringen* som krever regnskapsmessig kompetanse. Det kan derfor kanskje anføres at det er uproblematisk at revisor foretar den tekniske registreringen. I praksis kan imidlertid grensen mellom kontering og registrering være noe flytende, og vi legger med utgangspunkt i forslaget til grunn at revisor ikke kan foreta bokføring eller registrering av regnskapsdata.

Vi støtter forslaget.

Til utk § 4-5:

Bestemmelsen vektlegger at revisor ikke skal yte tjenester eller opptre slik at han kan bli oppfattet å ivareta funksjoner som reelt sett er en del av den revisjonspliktiges strategi- og budsjettarbeid, forretningsmessige disposisjoner, drift, ledelse, kontroll eller internrevisjon. Revisor kan heller ikke være prosjektleder. Vi forstår det slik at bestemmelsen i hovedsak gir en utdypende presisering av hva revisor ikke kan yte av tjenester overfor revisjonskunden, jfr revisorloven § 4-5 annet ledd.

Vi finner grunn til en viss reservasjon når det gjelder det tilsynelatende hinder som her trekkes opp mht. revisors mulighet til å bistå i forhold til kundens internrevisjon. I banksammenheng vil det ofte være vanskelig for internrevisjonen å ha tilstrekkelig kompetanse på alle aktuelle områder. Det bør etter vårt syn fortsatt være åpning for i samsvar med gjeldende praksis at eksterne revisor kan yte avgrensede tjenester til bankens internrevisjon. Dette vil typisk kunne gjelde på felt som betinger spesialkompetanse, f.eks revisjon av derivater og valutatransaksjoner. I tillegg kan det være behov for at eksterne revisor bistår med å bygge opp gode systemer for internrevisjon, samt eksempelvis forestår kompetanseutvikling mer generelt innen revisjon og regnskap overfor de ansvarlige for internrevisjonen.

Til utk § 4-6:

Bestemmelsen innebærer at revisors rådgivningsbistand ikke må ha karakter av å være permanent. Det heter videre i kommentarene at bistandens art må vurderes ut fra hvilken betydning den har i forhold til bl.a regnskapsavleggelse.

Rekkevidden av særlig bestemmelsens annet punktum kan synes noe uklar i forhold til forbudsbestemmelsene i §§ 4-4 og 4-5. På revisjonskyndig hold påpekes det at dette forslaget trolig vil gripe inn i revisors adgang til å foreta teknisk bistand ved utarbeidelse av årsregnskapet og utarbeidelse av ligningspapirer når det utføres mer permanent. Etter vårt skjønn bør det i forhold til denne bestemmelsen vurderes nøye hvilke følger dette har for mindre foretak som ikke har ressurser til å ansette høyt kvalifiserte regnskapsmedarbeidere. Mindre foretak som har valgt å ha intern regnskapskompetanse (dvs ikke bruke regnskapskontor), vil ofte benytte seg av revisor for å få effektiv tilgang til mer spesialisert kompetanse på dette felt. Revisors bistand her er nyttig både for revisjonskunden som kan forholde seg til én ekspert samtidig som regnskapsbruker vil kunne få bedret kvalitet på regnskapsinformasjonen. Selv for store foretak vil det i perioder være behov for kjøp av tjenester for å kunne bygge opp kompetanse internt. Et eksempel her er overgang til IAS/IFRS, hvor de få norske eksperter er knyttet til større revisjonskontor. Regelverket må ikke bli så stramt at denne kompetanse ikke kan utnyttes.

Selv om små foretak ikke skal implementere IAS, er behovet for spesialkompetanse økende både når det gjelder regnskap og skatt. Det å hindre små og mellomstore foretak i å bruke den ressurs som allerede kjenner foretaket, vil kunne medføre økte kostnader for denne gruppen. Vi kan heller ikke se noen umiddelbar fare med at revisor utfører denne type tjenester over tid når man har en mindre eierkrets uten hyppig omsetning av aksjene.

Vi antar ut fra ovenstående synspunkter at bestemmelsen bør begrenses til børsnoterte foretak og foretak av stor samfunnsmessig interesse, herunder finansinstitusjoner.

Til utk § 4-7:

Bestemmelsen krever at uavhengighetsvurderingen skal hensynta den samlede virkning av de rådgivnings- og andre tjenester som revisor eller samarbeidende selskap utfører. Her er det lagt vekt på rådgivningshonorarets størrelse i forhold til revisjonshonoraret.

Dersom revisor over tid leverer vesentlig mer rådgivning enn revisjonstjenester, vil det kunne bidra til å svekke tilliten til revisor. Dette vil særlig gjelde overfor store foretak som genererer betydelige revisjonshonorarer. Når det generelt gjelder revisjon av små foretak, er honoraret pr kunde normalt ikke av et slikt omfang at det vil bidra til å svekke revisors uavhengighet i vesentlig grad. Samtidig har små foretak økt behov for å kjøpe tjenester fra revisor. For foretak i distrikts-Norge vil det kunne innebære en til dels betydelig merkostnad dersom revisor ikke skal kunne levere rådgivningstjenester også mer løpende over tid.

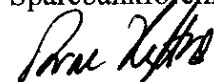
Vår vurdering er at de begrensninger som ligger i denne bestemmelsen kun bør gjelde for børsnoterte foretak og foretak av stor samfunnsmessig interesse, herunder finansinstitusjoner.

Til utk § 4-8:

Bestemmelsen krever at revisor eller et foretak revisor har samarbeid med, skal foreta en uavhengighetsvurdering før han påtar seg et rådgivningsoppdrag. Revisor er pålagt å ta spesielle hensyn i denne forbindelse hvis det gjelder børsnoterte foretak eller andre foretak av stor samfunnsmessig interesse. Dette er etter vårt skjønn en viktig presisering. Når regnskapet er grunnlag for prising av de verdipapirer som omsettes, må det stilles særskilt strenge krav til den revisor som bekrefter regnskapet.

Vi støtter forslaget.

Med vennlig hilsen
Sparebankforeningen i Norge

Arne Hyttnes
Adm.dir.

Olav Breck
Avd.dir.